

การจัดการความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนบ้านสมสนุก
ตำบลท่าสะอาด อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย
**RISK MANAGEMENT FOR DIABETES MELLITUS TYPE II IN
BAN SOMSANOOK COMMUNITY, TAMBOL THA-SA-ARD,
SEKA DISTRICT, NONG KAI PROVINCE**

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2554

กิจกรรมตามนโยบาย ภายใต้การร่วมมือกับท้องถิ่น และผู้ร่วมกิจกรรมเป็น อสม.6) หน่วยงาน
สุขภาพระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ดำเนินงานจัดการความเสี่ยงร่วมกับท้องถิ่น 7) งบประมาณ
หลักที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานหลักประกันสุขภาพ
แห่งชาติ 8) บุคลากรในหน่วยงาน และชุมชนดำเนินงานจัดการความเสี่ยงตามการปฏิบัติงานปกติ
9) ใช้แบบคัดกรองด้วยวาจา และการเจาะเลือดจากปลายนิ้วในการจัดการความเสี่ยง 10) JHCIS
และโปรแกรมออนไลน์เป็นระบบบันทึกข้อมูลการคัดกรอง 11) พยาบาลวิชาชีพใช้กระบวนการใน
การป้องกันการเกิดโรคเบาหวานในชุมชน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน
ชนิดที่ 2 มีดังนี้ 1) ประเมินความเสี่ยงอย่างครอบคลุม ลดสาเหตุโรคอย่างเป็นระบบด้วยการสร้าง
นโยบายสาธารณะ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ สื่อสารความเสี่ยงเพื่อสร้างความตระหนักด้วย
ภูมิปัญญา และใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) ปรับบทบาทภาครัฐ โดยบูรณาการยุทธศาสตร์ การป้องกัน
ระดับจังหวัดสู่สถานีอนามัยอย่างชัดเจน ประเมินสถานการณ์และเฝ้าระวังเบาหวาน ด้วยการ
วิเคราะห์อัตราอุบัติการณ์ อัตราความชุก และปัจจัยเสี่ยงอย่างน้อยปีละครั้ง 3) พัฒนาศักยภาพ
บุคลากรสาธารณสุขและคนในชุมชน ในการคัดกรองความเสี่ยงยกระดับบริการที่มีอยู่เดิมให้มาก
ขึ้น พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทบทวนการดำเนินงานตามนโยบาย สร้างแนว
ปฏิบัติและนวัตกรรมการคัดกรองเบาหวาน 4) ถ้าย้อนความเสี่ยงต่อเบาหวานด้วยการเน้นบทบาท
ของผู้เกี่ยวข้องให้มากขึ้น 5) พัฒนาการบันทึกข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ และ 6) อุดช่องว่างการ
ทำงานด้วยการวิเคราะห์งานและจัดสรรบุคลากรให้ตรงกับงาน

(3)

Title: Risk Management for Diabetes Mellitus Type 2 Diabetes in Somsanook Community, Tambol Tha-Sa-Ard, Seka District, Nongkai Province

Author: Phatcharin Winnaraj

Student ID: 494037

Degree: Master of Nursing Sciences

Program: Community Nurse Practitioner

Year: 2010

Abstract

The purpose of this study was aimed to 1) examine the risk level of type 2 Diabetes Mellitus (D.M.) in people who lived in Bansomsanook community, Tha-Sa-ard, Sega District, Nongkai Province, 2) to investigate factors associated with the type 2 D.M., and 3) to explore the health personnel's performance on risk management for type 2 D.M. at Tha-Sa-ard Public Health Center. The sample included 171 healthy adults who have never been diagnosed of diabetes, aged between 35-65 years old. The questionnaires were employed. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, Pearson's coefficient, chi-square test, and content analysis was implemented for qualitative data.

The results showed that samples mainly were female, aged between 46-50 years old, primary education, earning a living as farmer, household monthly income less than 10,000 baht. Overall, they risk to D.M. and had health behavior in low level. No significant factors associated with blood sugar. However, stress and physical activity had significantly associated with unbalanced nutrition ($r = 0.253$ and 0.293). While, unbalanced nutrition significantly associated with blood sugar level ($r = 0.165$). Regarding to health personnel's performance on risk management for type 2 D.M., it indicated as follows 1) the higher tendency of incidence, prevalence, and D.M. complications, 2) screening, process and other practices was carried out consistently with policy, 3) aggressive screening was performed through ordinary routine to achieve the desired goal and the health volunteer serves as core worker, 4) IHCIS-based screening data and screening program by the National Health Security Office (NHSO) was incomplete, 5) health promotion activity for D.M. prevention was undertaken under the collaboration with local villager and health volunteers, 6) health center at provincial, district, and sub-district level pursued on risk management along together with local

health center, 7) core budget was granted from the Provincial Public Health Office and NHSO, 8) health personnel and community pursued on risk management on regularly basis, 9) verbal screening and capillary hemoculture was implemented in pursuit to risk management, 10) JHCIS and online application were used as screening data record system, and 11) professional nurses implemented the preventive action for the development of the community diabetes.

The results suggested the improvement on risk management performance for D.M. type 2 prevention as follows; 1) comprehensive risk evaluation, reducing the pathogenesis systematically through public policy and health environment, effective communication for intellectual awareness while community serves as base, 2) government role should be reviewed by integrated strategy, disease prevention from provincial to local level explicitly, situation evaluation and monitoring through analysis of incidence, prevalence and risk factors at least once a year, 3) health personnel and community villagers development for risk screening, enhancing serviceability, developing community participation, reviewing policy-based practice, creating practices and innovation for diabetes screening, 4) transfer the knowledge of D.M. prevention by concentrating to the involvements increasingly, 5) effective record development, and 6) filling the gap through analysis of task and putting right person into the right job.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา เอาใจใส่ และให้ความช่วยเหลืออย่างดี ยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์ษ์ ประธานกรรมการ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ศุภกิจฤทธิชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิรติยดวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างจริงจังโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยทั้งในและนอกเวลาราชการ รวมทั้งตรวจแก้ไข และเสนอแนะเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และคณาจารย์พิเศษทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอันมีค่ายิ่งแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ คณะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยตำบลท่าสะอาด อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลท่าสะอาด อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย ที่ให้ความร่วมมือทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณบุพการี คุณพ่อเต็ม คุณแม่บุญมา ฟากวิสัย คุณภริยาภพ วิณโรจน์ สามี และพี่น้องทุกท่านที่เป็นกำลังใจเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้เป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และคุณธรรมแก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจักได้นำสิ่งเหล่านี้ไปปรับทั้งในหน้าที่การงานของวิชาชีพในชีวิตประจำวันและในสังคมอย่างมีคุณภาพ และจะนำความรู้ไปสร้างประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมืองสืบไปให้สมกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม”

พัชรินทร์ วิณโรจน์